

Petri Hannini

Minne katosivat supersankarit?

Kaikki sai alkunsa Ihmenelosista. Tai ihmenelosestista, kuten alunperin luulin sarjaa kutsuttavan. Siihen mennessä olin lukenut vain Aku Ankkaa. Olin nähnyt Ihmenelosta ja Hulkeja kaupassa, mutta osoitin niitä kohtaan syvää halveksuntaa. En edes vaivautunut selaamaan niitä. Ne eivät missään nimessä voineet olla parempia kuin Aku Ankka. Mikään ei voinut olla parempi kuin Aku Ankka. Erehdyin.

Kerran pappi oli ostanut minulle lahjaksi Ihmenelosesta. Nyripistin paheksuvasti nenääni. Kai se oli kuitenkin luettava, kun se kerran oli minulle ostettu.

Kyseessä oli Ihmenelosten numero 1/84. Se oli maksanut tasan kuusi markkaa. Tuntuu hämmästyttävältä, kuinka tarkkaan vielä muistan tuon päivän, vaikka olin silloin vasta kymmenvuotias.

Menin huoneeni pöydän ääreen ja aloin lukea. Hämmennyin. Kuvat olivat vallan erilaisia kuin Aku Ankassa: ne olivat ... realistisia! Kieli oli ... aikuismaisempaa! Ja päähenkilöillä oli ... outoja voimia!

Jo sivulla viisi olin mennyttä. Supersankarit hyökkäsivät sydämeeni, eivätkä enää koskaan tulisi lähtemään pois. Sivulla viisi esiteltiin näet rujo hirviö, joka lopulta osoittautui tarinan hyväksi hepuksi. Hirviön nimi oli Möykky.

Valtavan paatosvyöryn siivittämänä Möykky kääri läytyyn typeriä keskuspuiston huligaaneja. Hurjaa! Niin minäkin olisin halunnut tehdä! Vielä samana iltana ystäviemme kanssa leikimme Möykkyyä.

Sen jälkeen pyysin pappaa ostamaan Ihmenelosesta joka kuukausi, kunnes lehti lakkautettiin numeroon 4/84. Herkkä

Herra Fantastinen seisi töitä koska tahansa ikkunanpesijänä.

loppu harvinaisen lyhyeen, mutta onneksi divareista löytyi vanhoja numeroita tasaisen tahtiin 2:50 mk kappale.

Se maaginen Ryhmä-X -vuosikerta

Kaikki ei loppunut Ihmenelosten julkaisemiseen. Ihmenelosesta-lehdessä oli seikkailut kakkossarjana Ryhmä-X. Olin jo alusta alkaen tuntenut vetoa luota merkittävää joukkoa kohtaan jonka jäsenet poikkesivat vahvasti perinteisestä kaavasta. Maata uhkaavien superrikollisten torjumisen lisäksi heillä oli saippuasarjaan verrattavia henkilökohtaisia ongelmia, ja rikollisillakin tuntui olevan syvemmät persoonat.

Pommi jysähti syksyllä 1984; Ryhmä-X sai oman lehden. Vaadin vanhempiani tilaamaan sen välittömästi. 1985 sarja pääsi kunnolla vauhtiin. Vuoden aloitti

hurja seikkailu Armoton -nimisen rikollisen Murhamaailmassa. Todellisuutta muovaavan Proteuksen tarina on vieläkin yksi supersankarien historian parhaimmista tarinoista. Sitä seurasi Helvetintulen Klubi ja vuoden kruunasi koskettava Pimeän Feeniksin tarina.

Ryhmä-X ilmestyi perjantaisin. Ravasin juoksujalkaa kotiin katsomaan oliko lehti tullut. Joskus odotus oli niin suuri, että menin jo viikkojen laskussa sekaisin ja kun huomasin ettei lehteä ollutkaan, pauskoin raivoissani koululaukkuani.

Mutta kun odotus palkittiin, olin mahdollisimman mukavan asennon, kääntelin sivuja nautinnollisen hitaasti ja luin tarkasti jokaisen ruudun. Sen jälkeen kiirehdin soittamaan ystäväni ja analysoimme, miksi tarina oli taas ollut niin päätä huimaavaan upea.

Numero 11/85 jäi viimeiseksi Byrnen

Pimeän Feeniksin tarina julkaistiin Ryhmä-X:ssä vuonna 1985. Piirrookset ovat Jim Byrnen parasta jälkeä.

piirtämäksi Ryhmä-X:ksi. Numerossa 12 piirtäjänä oli Michael Golden ja 1986 kuvittajana aloitti Paul Smith. Lehden sivumäärä oli pienentynyt (mutta hinta ei) ja pitkät pätkät alkuperäistä tarinaa oli jätetty väliin. Tunsin itseni huijatuksi. Parin vuoden jälkeen lakkasin tilaamasta lehteä. 1989 sarja sai hetkellisesti sirpaleen entistä hohtoaan takaisin, mutta Ryhmä-X ei enää koskaan palannut entiseen loistoonsa. Pian en enää jaksanut ostaa Ryhmä-X:ää edes divareista, ja samalla jäi myös Hämähäkkimies. Action Force ja Transformers sinnittelivät vielä hetken aikaa, kunnes siirryin täysin Will Eisnerin, Bilal'in ja Prattin sarjakuvien pariin.

Tasa-arvo saapuu!

Näin jälkkipäin analysoituna maskuliinisuuden ja erotiikan osuus Ryhmä-X:ssä oli hämmästyttävän mittavaa ja juonet peruspaatoksellisia.

Ryhmän ainoa naispuolinen jäsen Storm oli aina hiukan sivussa. Hän oli se pakollinen hahmo, joka vilautti paljasta pintaa silloin tällöin. Stormia (ja

Ihmetyttöä, joka seikkaili alkuperäisessä Ryhmä-X:ssä) alisti jo sarjakuvan alkuperäinen nimikin, The X-Men. Itse asiassa on hämmästyttävää kuinka paljon jo siihenkin aikaan Comics Coden läpi pääsi erotiikkaa, kuten esimerkiksi paidan läpi kuultavat nännit tai silkka nakuilu. Nykyisin minimekot, piikkikorot ja alastomuus ovat ihan joka sivun täydetä.

80-luvun puolivälin jälkeen feminismin vyöryi sarjakuvien. Ryhmä-X:n naismäärää lisäitiin maskuliinisilla naishahmoilla ja silmänruoka-osuuksista vastanneesta Stormista tehtiin jonkinmoinen punkkari. Lisäksi hänen osuuttaan sarjassa haluttiin korostaa, ja hänestä tehtiin Ryhmä-X:n johtaja.

Mitä supersankareille sitten tapahtui?

Amerikassa romahduksen syynä pidetään sitä, että yhtäkkiä sarjakuvien keräilijät kollektiivisesti tajusivat, että on kannattamatonta ostaa varastoon kymmeniä tai satoja kappaleita samaa lehteä arvonnousun toivossa Suomessa tällaista erityistä keräilyviihtoa ei koskaan ole ollut, silti meilläkin supersankarit katosivat kauppojen hyllyiltä. Tästä ei voida enää muuta syyttää kuin taiteellisen tason romahdusta.

Nykyisin kauppojen hyllyiltä löytyy muiden muassa Todd McFarlanen Spawnia ja David Wohl'in, Christina Z:n ja Michael Turnerin Witchbladea. Spawnin kehysjuoni on aika löyhä ja tavanomainen. Ei Hämähäkkimiehenkään synty-tarina mikään ihmeellinen ole, mutta niissä vanhoissa jutuissa on silti vieläkin merkittävää vetovoimaa. Kaikki supersankarisarjakuvat ovat kaavamaisia, mahtipontisia ja tekofilosofisia (okei, okei, ei ihan kaikki), mutta silti Hämähäkkimiehen ja Spawnin ero löytyy jo pienen vertailun jälkeen. Spawnin ja Witchbladen juonet ovat hyvin toimintaelokuvamaisia: rikolliset ovat sieluttomia typeriä joita voi pieksää mielin määrin. Mutta entä Tohtori Mustekala tai Vihreä Menninkäinen? He eivät ole sieluttomia. Vain Witchbladen Ian Nottinghamissa on samaa karismaa.

On ilmeistä että supersankarit tarvitsevat puhtia uusista hyvistä juonista. Olen törmännyt usein hyviin yksittäisiin sarjakuviin, mutta mitään sen suuntaista kuin vuoden 1985 supersankaribuumi en ole enää kokenut. Nykyisin supersankarit ovat upottautuneet syväjäädytettyihin mustepulloihin kenties palatakseen jonain päivänä pelastamaan maapallon. Toivottavasti voin vielä joskus kokea ne lapsuuden tunteet ja riemun uudelleen, ja mieluiten supersankarien seurassa. ■

Turun GOOMIO COMIC CAFE

jatkaa uterass toimintaansa suomalaisen sarjakuvan puolesta.

Ensi vuoden alussa kahvilan tiloissa on seuraavat näyttelyt:

helmikuussa Nyyssönen & Ilmarannan Elukoita, maaliskuussa Kaltsu Kallion ja Otso Höglundin Mörköä ja huhtikuussa luvassa on Rojun näyttely.

OTSO! VITTU NAIGET ON PERSEESTÄ... KAIKKI ON PERSEESTÄ! ...PISTÄ KYMPPI?